І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА  SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 66. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го КВІТНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 8, 1965 No. 66. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 7-го квітня 1965 року

В АМЕРИЦІ

6-го КВІТНЯ ВИПУСТИЛИ ПЕРШИЙ КОМУНІКАЦІЙНИЙ САТЕЛІТ „РАННІЙ ПТАХ", який має бути першим сателітом, що творитиме разом із іншими сателітну систему, яка обслуговуватиме цілий світ та спричинить поважні зміни в економічному, товарискому і політичному житті. Цей сателіт є власністю Комунікаційної Сателітньої Корпорації (скорочено: Комсат), якої членами є уряд ЗДА та уряди 44-ох інших держав. Сателіт випущено із бази в Кейп Кенеді на Флориді. Віце - президент Гюберт Г. Гомфрі, який приглядався з бюра Корпорації у Вашингтоні на телевізії випущенню „Раннього птаха", сказав: „О Боже, тепер зможемо негайно закликати телефоном когонебудь у світі!" Новий сателіт може одночасно передавати 240 телефонічних розмов.

ПАЛАТНА КОМІСІЯ ПРАВИЛ 6-го КВІТНЯ ПЕРЕСЛАЛА ПОВНІЙ ПАЛАТІ МЕДИЧНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ, і є певні вигляди, що Палата Репрезентантів ще цього тижня схвалить законопроєкт про медичну й шпитальну опіку над особами, що закінчили 65-ий рік життя. Палата визначила, що дебати над цим законопроєктом мають тривати всього 10 годин, що може відбутися 7-го і 8-го квітня, і після того Палата може прийняти цю програму згідно з якою старші особи мали б опіку в шпиталі і вдома на випадок недуги, і кошти покривало б соціяльне забезпечення, а крім того, за доплатою 3 дол. місячно окремій забезпеченевій агенції вони мали б ще, майже вповні, заплачені лікарські гонорари.

СЕНАТ 6-го КВІТНЯ ДІСТАВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ФЕДЕРАЛЬНУ ДОПОМОГУ ШКІЛЬНИЦТВУ, який вже схвалила Комісія Праці і Публічних Робіт, і згідно з яким на допомогу всім родам шкіл призначено $1,300,000,000. 7-го квітня повний Сенат має почати дебати над шкільною програмою, яку без жадних поправок схвалила Комісія, відкинувши всі внески республіканців. Вони заявили, що в повному Сенаті старатимуться повторити свої внески на зміну урядової програми, але не мають вигляду на те, щоб Сенат схвалив їхні пропозиції. В політичних колах стверджують, що президент Джансон відніс нову перемогу в Комісії Праці, яку він просив відкинути всі поправки, щоб якнайскорше Сенат міг прийняти цю програму допомоги школам, головно незаможним учням.

КАНАДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЛЕСТЕР Б. ПІРСОН ЗАПОВІДАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ ВБОГОСТИ, як це видко з тронної промови, яку відчитав генеральний губернатор Канади Жорж П. Ваніс, який заступає англійську королеву Єлисавету. В промові говориться про те, що Канада втішається економічним ростом, який однак не є вповні використовуваний. „Марнуються людські таланти внаслідок того, що деякі люди є вбогі, хорі, або не мають відповідної освіти й вишколу та рівних можливостей праці", — говориться в промові. Передбачається вишкіл робітників, розбудова сільських районів та рідна міст.

ПОДАТКОВИЙ УРЯД ДАЄ ПОДАТКОВІ ПОЛЕГШІ всім тим, які мають труднощі при платенні податків до 15-го квітня. Щоб дістати дозвіл на те, щоб частину податку можна було заплатити і після 15-го квітня, то платник податків мусить довести Податковому Урядові, що його труднощі виникли внаслідок того, що він сподівався меншого виміру податку. Цю справу платник податку мусить полагодити перед 15-им квітня, і дістане дозвіл заплатити частину податку після законного реченця, але мусітиме заплатити по 6 відсотків від пізніше заплаченої суми. Хто без дозволу платить пізніше податок, той крім відсотків платить ще й грошову кару. Сенат відкинув внесок, щоб окремий закон дозволяв платити прибуткові податки і після 15-го квітня, мотивуючи це тим, що Податковий Уряд може на власну руку в потребі відкласти реченець плачення податку.

У СВІТІ

СПРАВА КОНСУЛЯТІВ ЗДА І СССР БУДЕ ДЕБАТОВАНА в Комісії для закордонних справ Сенату. Відповідний договір був підписаний між ЗДА й СССР ще в червні минулого року, але Уряд не наполягав на його ратифікації з уваги на вибори в Америці й застереження збоку республіканців, що совєтські консуляти в Америці тільки збільшать число большевицьких шпигунів. Тепер Уряд хоче ніби приспішити цю справу, щоб заманіфестувати свою добру волю щодо „співіснування" з Совєтами. Москва хоче відкрити консуляти в Шікаґо і Сан Франсіско, а ЗДА в Ленінграді і в Одесі.

НІКІТА ХРУЩОВ ЗАПЕВНЯЄ, ЩО ВІН „ХОЧЕ МИРУ для всіх" та що „нема другої можливости, як тільки співіснування". Таке заявив він у короткій розмові з кореспондентом данського і шведського щоденників Лярсом Брінгертом, який побачив Хрущова на одній виставці образів у Москві і приступив до нього. Хрущов звернув увагу, що пошукування за розв'язкою конфліктів зброєю може почалась, як тепер у В'єтнамі, „малою справою, яка може закінчитись катастрофою". Дальшу розмову перервала жінка Хрущова Ніна, яка наполягала, що „нам пора йти" і відтягла його геть.

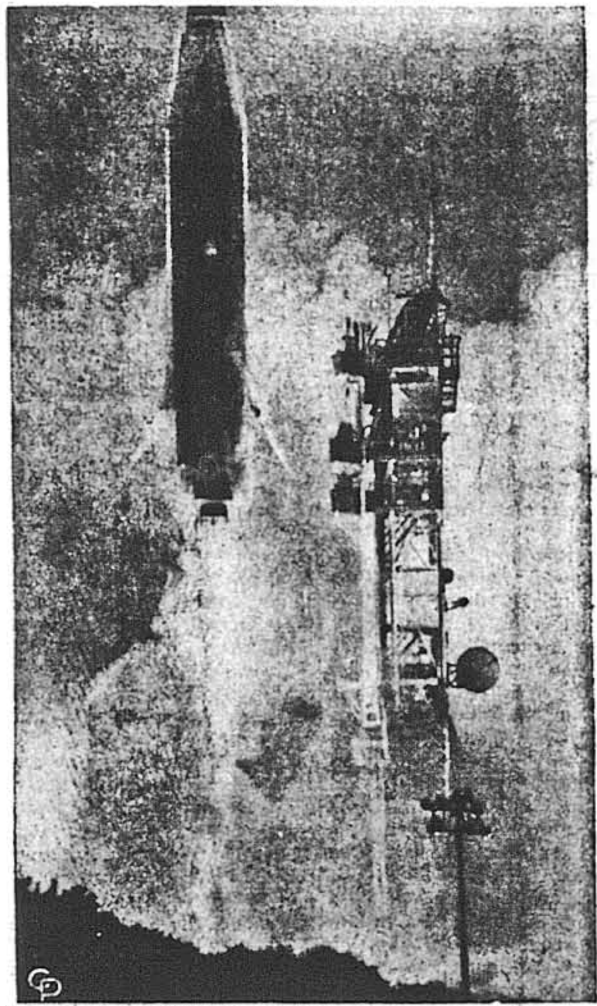
ЗДА ЗВЕРНУЛИСЬ З ЗАКЛИКОМ ДО СССР, щоб совєтський уряд дав всі інформації, які він має про непокараних ще колишніх нацистських злочинців, для використання їх західньо-німецькими властями. Совєтський делегат закинув Західній Німеччині, що вона ніби толерує нацистських злочинців. Така дебата розвинулась на засіданні Комісії Об'єднаних Націй для людських прав, яка має за осідок Женеву.

ІРЛЯНДСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ШОН ЛЕМАСС БУЦІМ-ТО ПЕРЕГОВОРЮЄ з британійським урядом, щоб той погодився на встановлення „Державної Ради" для цілої Ірляндії, як етапу до її з'єднання. Суверенна Ірляндська Республіка має 26 повітів, північна Ірляндія, залежна від Британії, має 6 повітів. Існує плян створення між ними своєрідної федерації. Ірляндські патріоти обурені й пригнічені, що в добі усамостійнення африканських народів і племен — ірляндцям (як і німцям, українцям і народам в сателітських країнах) відмовляється плебісциту для вирішення своєї долі.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ПОЧАЛИ СТОСУВАТИ суворі заходи проти дезертирів і тих молодих мужчин, які відхиляються від військової служби. У тій країні всі мужчини у віці від 20 до 33 років підлягають військовій бранці, але воно стосується у практиці тільки великих міст, бо на провінції беруть молодих мужчин до місцевих військових і парамілітарних формацій. У Сайгоні почали зупиняти та контролювати всіх молодих мужчин. Власті мають трудність з поблільшенням армії понад теперішній стан 245.000 вояків.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ЧИННИКИ У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ стоять перед загадкою: що значить відкликування „найтвердіших" партизансько-повстанських відділів з південної частини Південного В'єтнаму та водночас — дальше перепачковування військових частин з Північного В'єтнаму на південь. Припускають, що комуністи переорганізовуються — до нового великого наступу.

„СНЕП-10А" ІДЕ В ОРБІТУ



Момент випущення з летунської бази ім. Ванденберґа в Каліфорнії ракети із сателітом „Снеп-10А", в якому заінстальований атомовий реактор. Випущення цього сателіта є першою спробою застосування атомової енергії для приводжування в рух космічних кораблів.

Випуском „Раннього птаха" Америка започатковує нову сторінку космічної доби

Вашингтон. — Комунікаційна Сателітна Корпорація 6-го квітня випустила перший свій сателіт, названий: „Ранній птах", який в 6-ій годині і 48 мінут ввечорі почав свій 40 годинний лет на висоту 22 300 миль, де він має піти в орбіту довкола Землі і кружляти довкола неї з такою самою швидкістю, як кружляє Земля, це значить, що в дійсності він буде постійно над тим самим пунктом Землі над рівником. Одна його сторона буде звернена до Сонця, щоб відповідні інструменти могли продукувати електричну енергію. Випробовування цього першого сателіта триватимуть від 6-ох до 8-ох тижнів, і тоді буде відомо, чи „Ранній птах" зможе приймати й передавати всі сигнали, які надсилатимуть йому із Землі. Якщо все буде діяти згідно з пляном, то цей сателіт зможе одночасно передавати 240 телефонічних розмов. Комунікаційна Сателітна Корпорація є в дійсності приватною фірмою, хоч її уділовцями є 45 держав наймогутніших урядів, між якими ; й уряд ЗДА. Перші телефонічні розмови мають відбутися вже 2-го травня, а громадянство ковже 1-го червня користати з комунікаційного сателіта та з Америки розмовляти з особами в європейських державах, які є членами Сателітної Корпорації. Пізніше мають випустити для „Комсату" ще від 18 до 24-ох комунікаційних сателітів, які кружлятимуть довкола Землі, як літає „Ранній птах". Їх тепер щойно почали продукувати. „Ранній птах" має за завдання бути пробним сателітом, щоб випробувати цілу систему, яка передаватиме розмови та звуки, так, що голос із Ню Йорку чути буде в Лондоні за 6десятих однієї секунди, а відповідь прибуде до запитувача за такий самий час.

Філядельфійська Округа УНСоюзу здобула найбільші успіхи і найвищі відзначення

Філядельфія. — В неділю, 4-го квітня ц. р. представники Екзекутиви УНСоюзу прибули до місцевої Союзової Округи, щоб скласти подяку і признання за найбільш прикладну працю цієї округи для своєї організації в її сімдесятирічча та за її вклад у збільшення організованої громади українців ЗДА. 23 найбільш успішні союзові діячі одержали почесну ювілейну відзнаку УНСоюзу, а сама Округа — почесну плякету в признанні за її блискуче виконане завдання у ювілейних змаганнях за дальшу розбудову УНСоюзу.

У вщерть виповненій просторій залі славного місцевого спортового Клюбу „Тризуб", який в часі зборів здобував чергову перемогу, за чашу Америки, зібралися делегати 33 із усіх 37 Відділів філядельфійської округи. Вже самою число репрезентованих Відділів вказувало на її високий організаційний рівень. Збори відкрив і ними проводив голова і душа округи, Степан Гаврищ, який привітав приявних, а зокрема гостей: головного секретаря УНСоюзу Ярослава Падоха та голову Відділу УККА, д-ра Богдана Гнатюка. З-поміж місцевих союзових діячів особливо тепло він привітав адв. Максимюка та промисловця Артура Рогача, які віддано включилися в союзову працю, та голову новоутвореного Відділу в Кемдені, мґр. Івана Бодревича. Після слова голови, який з радістю констатував зростаюче число місцевих активних діячів та їхнє зрозуміння ваги союзової організації, збори привітав д-р Б. Гнатюк, який підмітив, що УНСоюз дальше зберігає своє передове положення в нашій американській суспільності й склав подяку союзовій централі та її відділам, які піддержують УККА.

Після цього доповідь про сучасний стан УНСоюзу, та історичну ролю, яку він відіграв в українській суспільності за 71 рік існування, а зокрема про історичну заслугу УНСоюзу в організуванні української громади в ЗДА, виголосив гол. секретар УНСоюзу, Ярослав Падох. Він підкреслив, що УНСоюз щороку організує не тільки для себе, але й для цілої нашої громади, кругло п'ять тисяч наших громадян, які здебільшого до того часу стояли осторонь громадського життя. Це скріплює не тільки УНСоюз, але всю нашу національну громаду, якої тільки болюче малий відсоток знайшов шлях до спільної активности для спільних

(Закінчення на стор. 4)

ДЕ ҐОЛЛЬ БАЧИТЬ НЕБЕЗПЕКУ ВІЙНИ У ЦЬОМУ РОЦІ

Париж. — Французький президент Шарль де Ґолль заявив у своїй промові до членів своєї партії у французькому парляменті, що світовий мир загрожений і що Франція повинна відіграти велику ролю „у вічній дебаті поміж миром і війною". Де Ґолль заявив, що теперішній 1965-ий рік „дуже важливий і, може, вирішний". Він ясно вказував на теперішню ситуацію у В'єтнамі, як загрозливу для світового миру. Водночас, нав'язуючи до виборів у Франції, які зірогідно відбудуться під кінець цього року, де Ґолль закликав французів до думання державницькими категоріями і до зрозуміння, яку велику місію мусить виконати держава. Нав'язуючи до того виступу де Ґолля західні пресові коментатори звертають увагу, що дипломатичні заходи Франції, щоб довести до мирових переговорів щодо В'єтнаму скінчились поки що повною невдачею: Британія одверто стала по стороні Америки, Совєти відмовились дати ініціятиву до нової міжнародньої конференції як спонзори такої конференції з 1954 року, а Комуністичний Китай насправді бажає собі продовження війни у В'єтнамі і найбільш нацькову пієвденно-в'єтнамських комуністів та комуністичний Північний В'єтнам. В останньому часі Комуністичний Китай став на формальному становищі, що справа миру у В'єтнамі є справою „автохтонів" і тому про розв'язку проблеми у Південному В'єтнамі може переговорювати тільки В'єтконг — себто в'єтнамські комуністи, які ведуть „визвольну війну" проти тамошнього режиму. Тому Комуністичний Китай відкидає суґестію генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, який запропонував 9 березня ц. р., щоб ЗДА, Британія, Франція, СССР, Комуністичний Китай, Північний В'єтнам і Південний В'єтнам відбули конференцію, яка мирно полагодила б конфлікт у В'єтнамі. Чу Ен-лай заявив альжирським державним мужам під час свого недавнього перебування в Альжирі, що ані Комуністичний Китай, ані Північний В'єтнам не можуть говорити в імені південно-в'єтнамських повстанців. Таке становище Чу Ен-лая передав У Тантові альжирський амбасадор при Об'єднаних Націях Тевлік Буаттура, який тількищо вернувся до Ню Йорку з Альжиру, де він розмовляв з названим комуно-китайським прем'єром. Чу Ен-лай виразно просив того альжирського дипломата, щоб той передав те його становище до відома У Танта. Тим часом на терені В'єтнаму продовжуються бої проти комуністичних партизанів.

В Українській Католицькій Церкві увійшов в силу Декрет про Східні Церкви

Згідно з розпорядженням Верховного Архиєпископа візантійсько - українського (греко - руського) обряду, Кардинала Йосифа Сліпого, схвалений Вселенським Собором та проголошений Папою Павлом VI. Декрет про Східні Католицькі Церкви ввійшов в силу з днем 7-го квітня ц. р. Відповідне розпорядження Верховного Архиєпископа в цій справі було надруковане в першому числі „Благовісника", органу Верховного Архиєпископа. Повний текст того розпорядження надрукований на 2-ій сторінці в цьому числі, а на 4-ій сторінці продовжуємо започаткований вже раніше друк повного тексту Декрету в українському перекладі.

Професор д-р Юрій Бойко обраний на ректора Українського Вільного Університету

Мюнхен. — На Загальних Зборах Професорської Колегії Українського Вільного Університету, що відбулися в днях 27 і 28 березня ц. р. у Мюнхені, обрано на ректора УВУ відомого українського еміграційного науковця, літературознавця проф. д-ра Юрія Бойка. Обов'язки продекана філософічного факультету виконуватиме переходово проф. Павло Зайцев. На факультеті права і суспільних наук переобрано на декана проф. д-ра З. Соколюка і на продекана проф. д-ра Г. О. Горна. Відбулися ці вибори після вислухання звіту уступаючого ректора проф. д-ра В. Орелецького, звітів уступаючих деканів: філософічного факультету — проф. П. Зайцева і факультету права і сусп.-економічних наук — проф. д-ра З. Соколюка, звіту делегатур УВУ та Контрольної Комісії за переведену контролю. Університет має під нинішню пору 26 магістрантів, 25 докторантів; у 1964 р. випустив з друку „Наукові Записки" ч. 7, працю проф. д-р Н. Полонської-Василенко — „Дві концепції історії України і Росії" та німецькомовний збірник присвячений Т. Шевченкові, у стані підготови є „Наукові Записки" ч. 8 і праця о. д-ра Нагаєвського „Новітня історія України".

В чужинних закладах університетського типу відбуто 3 наукові конференції з 10 викладами українських професорів. Найважчими проблемами для УВУ є крайнє важкий матеріяльний стан його і недостача молодих професорсько-доцентських кадрів; притягнення свіжих кадрів утруднене не тільки матеріяльною кризою, в якій УВУ тепер перебуває. Багато уваги присвятили Загальні Збори Професорської Колегії питанню ідеологічних завдань праці університету на майбутнє. За переконанням великої більшости учасників зборів не доцільно тепер переводити УВУ на рейки науково-дослідного закладу. За умов посиленої матеріяльної підтримки з боку українського громадянства та з боку німецьких чинників є шанси розгорнути навчання на останніх семестрах та підготову аспірантури й поповнити свій професорсько-викладацький колектив молодими, забезпечивши таким чином дальше майбутнє університету.

Віце-прем'єр Української ССР І. Сенін звільнений із свого становища

Київ. — „Радянська Україна", офіційний орган ЦК КП-України й Ради Міністрів УССР, подала в числі з 2 квітня ц. р. повідомлення президії Верховного Совєта УССР, датоване 1 квітня, про „увільнення Сеніна Івана Максимовича від обов'язків першого заступника голови Ради Міністрів Української ССР". Ніяких причин „увільнення" Сеніна не подано. В другому указі того ж Верховного Совєту проголошено, що Сеніна нагороджено за його „багаторічну плодотворну роботу в радянських органах..." почесною грамотою президії Верховного Совєту УССР. Іван Сенін, народжений 1903 року в сім'ї робітника на Донбасі, член компартії з 1920 р. В 1930 р. закінчив Київський політехнічний Інститут і пройшов „для підвищення кваліфікації" спеціяльний курс на Колюмбійському університеті в Ню Йорку. Заступником голови ради народних комісарів і потім ради міністрів УССР був ще з часів Сталіна від 1940 року. В 1945 році, член делеґації УССР, брав участь в установчих зборах ОН у Сан Франсіско.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ПОСОЛ ІВАН ТАНЧАК ЗГОЛОСИВ РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Вінніпеґ. — Посол Іван Танчак з округи Емерсон зголосив минулого тижня в Манітобській леґіслятурі резолюцію, яка закликає Манітобський університет дати нове матрикуляційне признання українській мові. Під матрикуляційним признанням треба розуміти такий стан, що студент, який навчається української мови в середніх школах, не мусів би додатково мати знання якоїсь іншої мови—крім, очевидно, англійської, щоб бути принятим на університет, якщо він посідає всі інші потрібні кваліфікації.

ВИСТАВА „НАТАЛКИ ПОЛТАВКИ" АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Коговз, Н. Й. — В Сієна Колледжі в Лавдонвілл, Н. Й. біля Олбані, виставлено в днях 1, 2 і 3 квітня ц. р. відому українську оперету Івана Котляревського „Наталка Полтавка" в перекладі на англійську мову. Ставлено цю п'єсу заходом і силами студентського „Малого Театру" в згаданому коледжі під керівництвом проф. Івана Суховеря, з-під пера якого вийшов теж й сам переклад „Наталки Полтавки" на англійську мову. Вистава мала незвичайний успіх і в студентства і професори колледжу, які кожного разу виповняли вщерть залю Серра Голл, в якій відбуває свої вистави „Малий Театр".

ПОК. Д-Р МАКСИМОНЬКО БУВ УКРАЇНСЬКИМ СТАРШИНОЮ

У доповнення поданої вчора вістки про смерть лікаря-окуліста д-ра Леонтія Максимонька в Торонто, Канаді, пригадують з комбатантських кол, що Покійний був сотником-лікарем в Українській Галицькій Армії і перебув разом з нею всю визвольну війну проти Польщі й Росії від 1918 до 1920 року.

В ТОРОНТІ ВІДБУВСЯ ВЕЧІР НА ПОШАНУ ПАВЛА СТЕПА

Торонто. — Мистецьке стовариґшення „Козуб" влаштувало в п'ятницю 19 березня ц. року, Вечір Пам'яті редактора й поета, члена-основника „Козубу", сл. п. Павла Степа (Гавриша). Вечір відбувся в приміщенні Інтернаціонального Інституту 709 Колледж. На програму вечора склались: слово про життя і творчість Павла Степа, читання творів його, присвят, спогадів тощо.

Вечір відкрив вступним словом І. Боднарчук, голова „Козуба". Твори читали: Зіна Прусаченко, Рая Ліщина, Катря Сенишин, Оля Огоновська та Михайло Гава. Дуже зворушливо сл. п. Павла Степа говорив артист Михайло Голинський, який дружив із Павлом Степом та співпрацював в уже з „Козубі".

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОБВУА В РОЧЕСТЕРІ

Загальні Збори ОБВУА в Рочестері відбулися 28 березня ц. р. в домівці „Самопомочі". Зборами проводив голова ОБВУА д-р Лев Рубінґер і секретарював сот. М. Ставничук.

По звітуванні з діяльности попередньої Управи, дискусіях над звітами та уділенні абсолюторії вибрано нову управу в складі: Д-р Л. Рубінґер — голова, Казиовський А. — містоголова, Ставничук М. — секретар, Яриш П. — фін. референт, Осецький Н. Максимів Д., Жеруха М. — члени. Контрольна Комісія: Витковицький Р., Каліцінський В., Коцько В.

Товариський Суд: Зубрицький П., Коцик Р., Погорецький Я.

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ КОМПОЗИТОРА М. ФОМЕНКА

Ню Йорк. — Дирекція Українського Музичного Інституту в Америці влаштовує в неділю 11 квітня 1965 р. в залі Українського Інституту Америки (2 Схід 79 вул.) о год. 7 вечора концерт на пошану пам'яті визначного українського композитора Миколи Фоменка.

В програмі беруть участь пп. Д. Каранович-Гординська, І. Фоменко-Курдидик, М. Цісик, Є. Чапельська; пп. В. Марків, Ю. Цибрівський, В. Цісик та смичковий квартет (В. Цісик, Р. Венке, В. Тритяк, З. Цісик). Увесь дохід з концерту призначується на будову пам'ятника на могилі Композитора в Бавнд Бруку.

РЕД. ІВАН СВІТ ДОПОВІДАТИМЕ ПРО АГАПІЯ ГОНЧАРЕНКА

Ню Йорк. — Комісія для вивчення історії Української імміґрації в Америці УВАН влаштовує в суботу 10 квітня ц. р. о год. 6-ій веч. доповідь ред. Івана Світа п. н. „Агапій Гончаренко в Ню Йорку, 1865-1867 рр." Відбудеться доповідь в будинку УВАН при 206 Вест 100 вул. в Ню Йорку.

НА ЧУЖІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

УКРАЇНСЬКА ШВАЙЦАРІЯ ДЛЯ МОСКАЛІВ

Зелені кручі, гомінкі гірські річки, казкові межигір'я. Цей край за горами Карпатами чужоземні туристи звуть „Українська Швайцарія". Велика кількість мінеральних джерел, м'яке підсоння, і гірське повітря створюють тут сприятливі умови для лікування людей.

„Поляна", „Карпати", „Синяк", „Човен" — хто не знає їх і багатьох інших місць Закарпаття! — захоплено вигукує кореспондент часопису „Рабочої Газети" з 23 березня ц. р. і додає: — Десятки тисяч людей приїжджають сюди з усіх закутків нашої неосяжної країни", — тобто Московської імперії.

ВІНКИ І МОЛОКО

З давніх-давен у прикарпатських селах був звичай: перед тим, як виганяти на пасовища худобу, господині заквітчували її вінками, кажучи, що чий вінок буде найкращий, того корова даватиме найбільше молока.

Нещодавно доярки Тлумацького району згадали стародавній звичай. Але партійці та комсомольці заявили, що вінки це гарно, однак самими квітами надоїв не підвищиш, і зорганізували „День доярки": настановляли дівчат, як підвищувати продуктивність худоби та більше надоювати молока. (З „Молоді України" за 26 березня ц. р.).

СПИСУЮТЬ ПОРОСЯТ

Спеціяльний кореспондент „Радянської України" І. Бердник у числі з 23 березня ц. року бештає колгоспника Петра Демченка із села Грабівка на Чернігівщині за те, що замовчав цифру природного — відходу новонароджених поросят і ненароком сказав: „Дожились, списують поросят, як курей".

Мовчи — погано, скажи правдиве слово — ще гірше.

ШВИДШЕ ПІШКИ, НІЖ АВТОБУСОМ

— Ну й транспорт у нас, швидше пішки дійдеш. А Дніпродзержинське — місто не мале. З кінця в кінець іти — за годину-другу не добере́шся . . .

Аж ось під'їздить автобус. Ні вивіски, ні вказівки про напрямок. І люди біжать, питають один одного: „куди іде автобус?" (Рабочая Газета" з 23 березня ц. р.).

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Фікція співіснування

Політика співіснування між капіталістичними й комуністичними країнами, яка спиралася на штучній теорії, створеній для виправдання воєнного союзу ЗДА й СССР проти Німеччини Гітлера, воскресла після першого періоду холодної війни, що заступила була короткотривалу воєнну „приязнь". Відомо, що в історії коекзистенції були відпливи й приплави: у 1959 р., наприклад, Хрущов приїздив з відвідинами до Айзенгавера, давав викрутні пояснення щодо програми „угроблення" вільного світу і говорив про „дух кемпу Дейвіда", через рік після того — зірвав конференцію „на вершинах" у Парижі, а на сесії Генеральної Асамблеї ОН гатив черевиком по столі. Кубинська криза погрожувала в жовтні 1962 року вибухом великої війни, а в липні наступного року підписано знову під знаком „співіснування" договір про частинне припинення атомових експериментів.

Після відсунення Хрущова від влади Америка потішала себе тим, що його наступники продовжуватимуть політику співіснування. Вірили в теорію, що спір Москви з Пейпінґом штовхає Москву до співпраці з Заходом, а деякі західні ворожбити передбачали вже навіть спільний фронт усього Заходу з Совєтами проти „жовтої небезпеки". Конфлікт у Південному В'єтнамі всі ці комбінації провалив одним махом. Вправді Москва й Пейпінґ далі сперечаються, хто з них вірніше інтерпретує теорію Маркса-Леніна, і Москва, очевидячки, воліла б, щоб війна у Південному В'єтнамі була зльокалізована, проте нема вже сумніву, що вона не зробить нічого, що наразило б її на закид „зради" Північного В'єтнаму і його кампанії за поширення комунізму на південь Азії.

По всьому Совєтському Союзу йде тепер особливо завзята пропаґандивна кампанія проти ЗДА. Москва й Пейпінґ переліцитовуються в прихилюванні собі азійсько-африканських країн антиамериканською демагогією. В Об'єднаних Націях Микола Федоренко прийняв тон Вишинського і Зоріна. Затихли розмови на тему можливости відвідин Косиґіна в ЗДА і Джансона в СССР. В останніх днях загострилась ситуація довкола Берліну. З усіх західніх країн одна лише Франція користується тепер прихильними згадками в совєтських заявах — з уваги на її антиамериканську тенденцію.

Теорія співіснування має стільки шансів на практичний успіх, що й теорія про еволюцію большевизму.

Чистять „українську кліку"

Подані у вчорашньому й сьогоднішньому числах „Свободи" повідомлення про усунення Віталія Титова з Секретаріяту ЦК КПСС і Івана Сеніна з посту віце-прем'єра Української ССР вказують на те, що Москва започаткувала чистку в найвищих колах „української" компартійної еліти.

Вичищений з Секретаріяту Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу і переведений на підрядне становище другого секретаря компартії Казахстану, Віталій Миколайович Титов був одним із найвидатніших представників т. зв. української кліки в Кремлі, що про неї розписувалася світова преса після усунення Хрущова. Народжений 1907 р. в Старих Вирках, Білопільського повіту на Сумщині в селянській родині, Віталій Титов став у 1925 р. членом комсомолу, а в 1938 р. членом ВКП(б). Закінчивши Харківський Інженерно-Будівельний Інститут, працював у ньому аспірантом і доцентом, а потім перебував на „викладацькій роботі" в Казахстані. В 1944-61 роках займав різні провідні становища в харківському партійному апараті і в лютому 1961 року Хрущов перевів цього здібного українця до Москви на завідувача одного з відділів ЦК КПСС. В 1962 році Титов став членом ексклюзивної партійної верхівки, т. зв. Секретаріяту ЦК КПСС і головою впливової комісії цього ж ЦК в організаційно-партійних питаннях із правом вирішувати всі призначення на керівні пости в партійному апараті. Тепер, з ласки своїх „земляків" Брежнева і Підгорного, Титов опинився в Казахстані —на небезпечному становищі.

Подібною була й кар'єра невідмінного віце-прем'єра, чи пак заступника голови Ради Міністрів Української ССР Івана Семеновича Сеніна. Народжений 1903 р. в родині робітника на Донбасі, Сенін став членом компартії уже в 1920 р., а в 1930 р. закінчив Київський Політехнічний Інститут і свої „кваліфікації" підвищував навіть у Ню Йорку в Колумбійському університеті. В 1938 р., Іван Сенін став заступником наркома, а згодом наркомом-міністром легкої індустрії УССР і в 1940 р. авансував на заступника голови Ради Народних Комісарів, згодом Ради Міністрів СССР. На цьому становищі залишався за Сталіна і Хрущова, переживши багатьох прем'єрів УССР. На 22-му з'їзді КПСС у 1962 році Сенін став членом ЦК КПСС. З початком квітня 1965 р. його раптом звільнили з керівного становища, не подаючи при цьому ніяких причин, і нагородили, ніби на глум, одним із нижчих совєтських відзначень — „почесною грамотою Верховного Совєту", що їх ця установа роздає сотками.

Улас Самчук

З БАЙКИ ПРО ОДИН КВАРТЕТ

Світом облетіла головокружна вість: Совєтський Союз вирішив, нарешті, як слід наїстися. Досить того соціялістичного „всім за здібностями і всім за потребою", бо практика показала, що здібностей та потреб забагато, а тих, що могли б їх задовольняти, замало. Отже рішено вернутися до старого, доброго „хто рано встає, тому Бог дає". Інакше — вернутися до вихідних позицій з-перед епохи „великого жовтня", відписавши сорок мільйонів жертв революції „на смарку".

Отже світом облетіла вість, що „мудрий совєтський уряд", на цей раз, заплянував ще одну, майже буржуазну, п'ятирічку: інвестувати у своє хліборобське господарство 78, на американську валюту, мільярдів, „для підвищення виробництва харчових продуктів" . . . Засобами зменшення контингентів доставки державі і подвоєння цін на сільські вироби. Інакше кажучи, перейти частинно на засади приватної господарки, у якій виробництвом керують особиста зацікавленість, ринок, рентабельність, а не доктрини, сваволя та примхи плянувальної бюрократії.

Само собою, що ліпше пізно, ніж ніколи . . . Хоча дуже шкода пів століття змарнованого часу, бо саме ця епоха визначилась величезними досягненнями сільського господарства в цивілізованому світі. Західня Европа та Північна Америка, переломивши кризу тридцятих років, осягнули нечуваного розвитку свого хліборобства, виникла перепродукція, пересичення харчами, і тільки країни соціялізму, на чолі з „неперевершеним" СССР, далі змушені сидіти на голодному пайку і постійно шукати якихсь чудодійних засобів, щоб цю хронічну кризу перебороти.

Справді, що за дивовижа? Велика, не перенаселена, аґрарна країна з величезними виробничими можливостями, не може впоратися з такими елементарно - простими справами, як виробництво харчових продуктів. Відповідь одна: її господарська система побудована на засаді ставки на господарсько бездарних. За трьома відомими кабалістичними засадами: 1) відібрати від тих, що мають і можуть, і віддати тим, що не мають і не можуть; 2) знищити тих, що мають і можуть, і 3) змусити тих, що не мають і не можуть — мати і могти. „Кто бил нічєм, тот станот всєм".

Щоб перевести цю засаду в життя, зорганізовано й пущено в рух машинерію, зложену з таких трьох засадничих елементів: 1) мілітаризм, 2) тероризм і 3) пропаґанда. Три кити, на яких спочиває цей фантасмагоричний світ.

Але з кого засадничо ввесь той світ рекрутується? Розуміється, з пролетаріяту. Але що це таке пролетаріят? За совєтським словником чужомовних слів це „кляса найманих робітників, позбавлених власности на засоби виробництва". Яке його завдання? Той самий словник виясню: „Пролетаріят, керований комуністичною партією, є могильником капіталізму, геґемоном революційного руху трудящих мас у боротьбі за визволення від ярма капіталізму, за диктатуру пролетаріяту, за побудову безклясового комуністичного суспільства". Виснення ідеальне. Отже „кляса найманих робітників", звичайною мовою — наймитів, яка є „геґемоном трудящих мас", що бореться за „диктатуру пролетаріяту", звичайною мовою, диктатуру пролетаріяту над трудящими масами. Інакше кажучи, це є те „ніщо", що захотіло бути на місці „всього".

Але чи є її завданням також продукувати харчові продукти? Совєтський словник нічого про це не згадує, хоч це не тяжко вияснити і без словника, бо що це таке пролетаріят звичайною мовою? Залишімо, для ясности, пролетаріят урбаністичного світу Заходу і маймо діло лише з пролетаріятом нашого світу, особливо часів революції. Це були армії голодранців, голоти, невдах, мрійників, нігілістів . . . Армії голодних, сердитих, аґресивних. Армії, які не мали чого втрачати, за чим боліти. Армії „грабуй награбоване", „твайо-майо". І коли вони, під командою Троцького, громили „буржуазний лад", встановлюючи свою диктатуру, ніхто з них не мав на увазі йти до колгоспу і продукувати хліб. Їх завданням було керувати, диктувати, плянувати, але виконувати мали інші.

До влади прийшов наймит — духом, тілом, вдачею, природою. Який захотів бути господарем. На місці справжнього господаря, якого він випік гарячим залізом до сьомого покоління. Щоб настало повне, неподільне і абсолютне царство наймита в його духовій суті.

В сучасній мові це і є СССР . . . З його виробництвом, економікою, господарством . . . Пів століття борсання, безконечних змін, реформ, пересідань, а в результаті хронічний брак предметів щоденного вжитку.

Щоб виправдати цю ясну справу, Карл Маркс, Володимир Ленін і багато інших написали багато томів зарозумної, туманної філософії, яку безконечно вияснюють і не можуть вияснити безконечні інститути марксизму - ленінізму з цілими леґіонами талмудистів, ретористів і схолястів, що напродукували гори друкованого паперу, але не спромоглися напродукувати бодай вистачально звичайного хліба. І щойно аж тепер ще одна одчайдушна спроба: 78 мільярдів хліборобської інвестиції . . . Аж страшно! Але чи поможе?

Чи не найкращу відповідь дає на це одна коротка байка з короткою назвою „Квартет". Для більшої автентичности візьмемо цю байку в інтерпретації Івана Крилова: „Асьол, казьол, мартишка . . . да касалапий мішка, затєялі сиґрать квартєт. Дасталі нот, альта,. баса, двє скріпкі і сєлі на лужок под ліпкой. Усєлісь чінно вряд - дєрут, а толку нєт!" Музиканти намагалися помогти собі пересіданням з місця на місце, багато разів починали наново, і все те саме: „дєрут, а толку нєт" . . . Ситуацію вияснив соловей, який на це навинувся: „А ви, друзья, как нє садітєсь, всьо в музиканти нє ґадітєсь" — була його заключна мораль.

Є. Гординський

НЕВДАЧА КАМПАНІЇ ПРОТИ „СЛОВА О ПОЛКУ"

Нещодавно закінчився один цікавий епізод наступу скептиків на автентичність нашої знаменитої літературної пам'ятки 12 ст. — „Слова о полку Ігореві". Закінчився їх повною науковою поразкою, яка, треба сподіватися, на довший час відбере охоту іншим скептикам брати під сумнів правдивість „Слова".

У 1938 р. французький славіст Андре Мазон почав публікувати у редаґованому ним журналі „Ревю дез-Етюд Сляв" свою працю, що мала підважити автентичність „Слова". Внаслідок війни видання тієї праці протягнулося до 1944 р. В ній Мазон намагався доказати, що автором „Слова" був хтось з архівістів, що працювали разом з видавцем першого видання поеми в 1800 р. — графом А. Мусін-Пушкіним, найправдоподібніше, вихованець Київської Академії М. Бантиш-Каменський (батько Дмитра, автора „Історії Малої Россії").

На доказ того, що поема не могла постати в 12 стол., Мазон подав низку арґументів — велика кількість т. зв. темних місць, непритаманні тій добі архаїзми й орієнталізми, полонізми, ґалліцизми, навіть американізми (наприклад, епітет „буй-тур" виводив він з тогочасних пригодницьких повістей про індіян), далі модернізми, неможливі в старих пам'ятках. „Слово", на думку Мазона, постало під впливом Мекферсонового „Оссіяна", що був підробкою під старокельтські пісні. Головним джерелом „Слова" була „Задонщина", твір 15-16 вв., що описує боротьбу Москви з татарами і що досі був загальновизнаний як плягіят „Слова". Мазона підтримали деякі інші дослідники, як ось Унбеґавн, який доказував, що назва „русичі" із „Слова" є вигадкою пізніших часів.

Війна перешкодила іншим дослідникам відразу відповісти на закиди Мазона. В українських наукових і літературних колах праця Мазона більшого враження не викликала, було бо ясно з самого початку, що Мазон тільки поверховно ознайомлений з українською мовою, фолкльором, звичаями, віруваннями тощо, хоч він особисто деякий час (до 1916 р.) перебував на Україні як доцент Харківського університету. З українських дослідників підтримав Мазона тільки Ілько Борщак, можна б також згадати ще й Іл. Свєнціцького, який, щоправда, автентичности „Слова" під сумнів не брав, але постання його відносив до пізнішої доби, до 15-16 вв.

Першу основну наукову відповідь Мазонові дали бельгійський візантолог Анрі Ґреґуар і проф. Роман Якобсон (Джекобсон) у виданій в 1948 р. в Ню Йорку праці про „Слово" (французькою мовою). Якобсон зайнявся детально „доказами" Мазона і прикладами їх заперечив. Він показав, що всі ті слова та звороти, які Мазон уважає чужими для 12 ст., можна знайти в пам'ятках домонгольської доби або в старих записах фолкльору. Висновок Якобсена був такий, що Мазон поставився неуважно до вивчення даного матеріялу, і тому його гіпотеза про автентичність „Слова" науково безпідставна. Мазон у своєму журналі відповів, що протидокази його не переконують . . .

Хоч виступ Мазона був досить нефортунний, він викликав серед дослідників „Слова" великий рух для перевірки всього матеріялу старої поеми, і це було найпозитивнішим досягненням Мазонової кампанії. Найважливішим центром дослідів став Институт Русской Литературы (Пушкинский Дом) при Академії Наук СССР (Москва-Ленінград), у виданнях якого брали участь також українські дослідники як М. Шарлемань, М. Гудзій, Ф. Прийма і ін.

Спеціяльно у відповідь Мазонові в 1962 р. видано окремий збірник „Слово о полку Игореве — памятник XII вєка" із статтями Д. Ліхачова, М. Гудзія, Н. Дилевського (професор університету в Софії), А. Соловйова (Женева), В. Адріянової - Перетц і ін. Праці їх на високому науковому рівні, — доказ, що партійні наглядачі в Росії куди культурніші від українських. Наприклад, російські видання вільно цитують не тільки Грушевського, але й еміґраційних авторів, яких на Україні промовчують або цитують з лайкою.

Цікаво відзначити, що при згаданому Інституті існує окрема картотека закордонних праць про „Слово". Л. Дмітрієв у XX томі „Трудів" того Інституту зазначає, що тільки в рр. 1943-1955 у ЗДА появилося 39 видань „Слова" і праць про нього різними мовами, а картотека начисляє понад 500 назв. При цій нагоді він пише, що „цілий ряд закордонних праць про „Слово", які появилися останніми десятиліттями, має велике наукове значення, і без ознайомлення з ними просто неможливо вести дальші досліди „Слова о полку Ігореві". Бібліографію різномовної літератури про „Слово" в ЗДА подав ще давніше в XIV т. згаданих „Трудів" Р. Якобсон; там вичислено й важливіший український матеріял, включно з рецензіями в „Свободі".

Проте, одночасно з вивченням „Слова" як пам'ятки 12 в., об'явились й нові скептики. Одним з них був болгарський дослідник на еміґрації Н. Ніколаєв, що два роки тому виступив у Ню Йорку з доповіддю, в якій подав коло 80 „доказів" проти автентичности „Слова". Після деякого шуму він замовк, і заповіджене видання тих доказів друком досі так і не появилося. Зате в Ленінґраді виступив із своїми новими доказами доктор історичних наук А. Зімін, і його виступ набрав чималого розголосу через те, що він висунув свої арґументи на форумі Академії Наук і знайшов деяких прихильників серед науковців. Праця його мала бути навіть видана, але перед тим, у днях 4-6 травня 1964 р., відбулося у відділі Історії АН обговорення його тез. В загальному, Зімін повторив концепції Мазона, також уважаючи „Задонщину" твором, на основі якого, на його погляд, створено „Слово". За автора підробки Зімін уважав ярославського архімандрита Йоіла Биковського, одначе він був тільки „першим фальшівником „Слова", бо пізніше до його тексту додав різні вставки Мусін-Пушкін, наприклад, близьку до „Слова" дописку в Апостолі 1307 р., яка була одним з незаперечних доказів старовинности поеми.

Приписуване Зіміном Биковському авторство базувалося на тому, що Биковський був учнем Г. Кониського в Київській Академії, ще й до того родом з Чернігова, і це мало вияснити елементи українського й білоруського фолкльору, наявні в поемі. В обговоренні Зімінових тез (широкий звіт з диспуту поданий у вересневому випуску „Вопросов Истории" за 1964 р.) взяли участь численні історики, археологи, мовознавці, сходознавці, літератори, перекладачі і текстологи, між ними Ф. Прийма, М. Гудзій і А. Котляренко. Пункт за пунктом вони рознесли всі докази Зіміна, так що він відмовився видати свою працю.

На цьому можна було б закінчити цю історію, коли б не її досить сенсаційне завершення. Старий Мазон не втерпів, щоб не приїхати з Парижу до Москви та Ленінґраду і не прочитати праці Зіміна та стенограму її обговорення. В результаті Мазон признав, що Йоіл Биковський не міг бути автором „Слова", і що він, Мазон, сам думає, що „Слово" не могло бути створене в 18 столітті, а скоріше в 17-му або й 16-му. Він заповів, що в своєму „Ревю" опублікує статтю П. Струве про „Слово" як пам'ятник 17 ст., яку він перетримував уже три десятки років у редакційній теці . . . Отак то визначний французький славіст заперечив сам себе, і, можливо, тільки амбіція не дозволила йому признати поему твором 12 століття.

Така коротка історія виступів проти „Слова" і його оборони. Справа ця насуває думки про стан досвіду і вивчення „Слова" у нас. В цій ділянці справи на Україні сьогодні невеселі. В 1953 і 1955 р. появилися два невеличкі популярні видання поеми, мініятюрна книжечка перекладу, зробленого О. Коваленком, так само маленька книжечка про вивчення „Слова" в школі, десь по журналах часом появиться якась стаття на теми, зв'язані із „Словом" чи перевидання давніших перекладів М. Рильського і Н. Забіли — і це хіба все. Вся основна, наукова праця проходить російською мовою і через те стає внеском у російську науку. Ось тепер заповіджено, що цього року вийде 50-аркушевий збірник, присвячений проблемам мови „Слова" і „Задонщини", де одною з головних буде праця А. Котляренка про граматику цих двох пам'яток. Щождо наших дослідників „Слова" на еміґрації, то можна сказати, що вони роблять усе, що тільки можна зробити, без якогось особливого зацікавлення збоку широкої публіки. На Україні українські видання поеми вичерпані вже давно, годі шукати її й по книгарнях поза Україною, хоч тут немає ніяких перешкод для видання.

Зате часто можна в нас почути нарікання на те, що, мовляв, москалі вкрали нам „Слово". При цьому забувається той факт, що це ж ми самі (тобто старий Київ) накинули їм нашу культуру, тож москалі мають до „Слова" бодай таке право, як американці чи австралійці до Шекспіра. Ніхто з поважних російських дослідників „Слова" не заперечує його українського походження, його українських елементів. Всякі нарікання ні в чому не допоможуть відвоювати нашу знамениту поетичну пам'ятку, зробити це може тільки систематичне наукове дослідження, що числиться лише з фактами, і оперта на ньому популяризація геніяльного твору.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ В СПРАВІ ДЕКРЕТУ ПРО СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШИМ МИТРОПОЛИТАМ, АРХИЄПИСКОПАМ, ПРЕОСВЯЩЕННІШИМ ЄПИСКОПАМ ВІЗАНТІЙСЬКО - УКРАЇНСЬКОГО (ГРЕКО-РУСЬКОГО) ОБРЯДУ

Мир у Господі!

На торжественному закінченні III періоду Вселенського Собору Ватиканського Другого Святіший Отець Папа Павло VI проголосив як обов'язуючі також постанови Собору відносно Східніх Католицьких Церков (Decretum de Ecclesiis Orientalibus Catholicis). При цьому з найвищого його доручення Генеральний Секретар Вселенського Собору подав до відома, що Святіший Отець призначив два місяці часу на т. зв. vacatio legis, тобто на промежуток часу від хвилини проголошення до хвилини обов'язуючої сили тих постанов як церковних законів, щоби в тому часі вірні християни мали змогу пізнати зміст і обов'язуючу силу тих церковних законів. Одночасно Святіший Отець зволив уділити Патріярхам власть прискорити або припізнити той реченець, якщо на те є яка слушна причина.

Спираючись на 10-ій постанові Собору про те, що всі канони Собору відносно влади Патріярхів є важні також для Верховних Архиєпископів, що очолюють єрархію якоїсь частинної Церкви, зглядно якогось окремого обряду, отже з титулу Верховного Архиєпископа, признаного Святішим Отцем Папою Павлом VI для нас, і користаючи з власти даної Патріярхам відносно згаданого речинця, постановляємо й подаємо оцим письмом до відома, що в нашій католицькій Церкві візантійсько-українського (греко-руського) обряду постанови Декрету Собору про Східні Католицькі Церкви входять в життя з празником Благовіщення Пресвятої Богородиці, тобто з днем 25 березня 1965 (за новим стилем), або з днем 7 квітня 1965 р. (за старим стилем).

Ця наша постанова обов'язує всі наші Митрополії, Архиєпархії, Єпархії, Апостольські Екзархати, Апостольські Візитатури, як також монастирі всіх наших Чинів і Згромаджень мужеських і жіночих ,все духовенство і вірних,

Призиваючи найбагатшого Божого благословення для нашої Церкви, пересилаємо всім найкращі молитовні побажання з Рождеством Христовим і Новим Роком 1965.

Дано в Студитській Обителі в Кастель Ґандольфо біля Риму в день Празника Непорочного Зачаття ПДМ, 22 грудня 1964 (за ст. стилем).

† ЙОСИФ
Верховний Архиєпископ
візант.-українського (греко-руського) обряду

о. Николай Вояковський

ОСТАННЄ ДОРУЧЕННЯ

(2)

В році 1930-му о. Омелян стає деканом янівського деканату. Під його проводом цей деканат виходить на одне з перших місць Львівської Архиєпархії. Цей деканат перший впроваджує уряд деканального духовника, що його обов'язком було виголошувати духовну науку для священиків на деканальному соборчику чи конференції. Янівський деканат перший впроваджує щорічні дяківські реколекції в першому тижні Великого Посту, піврічний дяківський деканальний з'їзд, на якому спеціяльно призначений священик виголошував духовну науку, а відтак проводив їх нарадами. В янівськім деканаті найскорше зукраїнізовано відділи Українського Католицького Союзу в усіх парохіях і створено окружний провід цього Союзу з осідком у Янові. Там, в цьому місті започатковано концерти на честь нашого Митрополита Шептицького в неділю після св. Андрея.

Великою несподіванкою для виповненої по самі береги залі „Сокола" був виступ численного мужеського хору з Вишенки Великої під батутою самого отця декана. На тім концерті присутні почули прегарну кантату на тлі народних мотивів, яку скомпонував диригент цього хору о. декан Радзикевич. Звичайний селянин декламував поему „У храмі св. Юра", і присутні підозрівали, що то певно котрийсь священик перебрався за селянина. Однак, це була правда. Це був дійсно селянин, з якого о. Омелян підготовив умілого декляматора.

∵

Було це 7-го лютого 1939-го року. В Янові відбувалася деканальна конференція. Всі священики деканату були присутніми на цій конференції. Саме деканальний духовник покінчив свою науку, і розпочався денний порядок нарад. З огляду на Великий Піст, а відтак на весняний соборчик, приступлено зразу до зложення програми соборчика і роздачі рефератів та обговорення найновіщих архиєпархіяльних розпорядків.

Після двогодинної конференції місцевий парох попросив усіх кондеканальних отців на підвечірок. Жива гутірка, переплітана місцевими новинками, перейшла на виміну політичних думок. Тодішня ситуація виглядала досить поважно. Деякі ознаки на політичному овиді віщували небезпеку війни.

Хтось зі старших священиків зідхнув і промовив:

— З кожним днем зближаємося до гробу.

На це завважив о. декан Радзикевич:

— Так, отці, але я перший з вас усіх відійду до вічности . . .

На протести священиків, перемішаних з дотепами, і на „наглий внесок" о. Охримовича, товариша о. декана: „Мілюню, та чого ти так спішишся вмирати, дай першенство старшим!" — отець декан відповів:

— Прошу отців, я зовсім поважно кажу: я перший з вас відійду до вічности. І моє останнє доручення таке: на моїм похороні нехай буде тільки одна проповідь, і то аж над могилою. А на проповідника призначую отця Николая.

Не пам'ятаю вже, як ця розмова покінчилася, але знаю, що всі ми роз'їхалися в сумному настрої.

Не довго ми ждали на виконання цього останнього доручення. 22 березня 1939 року, наче блискавка, рознеслася по всьому деканаті вістка, що ввечері в день „Поклонів" о. декан Омелян Радзикевич помер на приходстві в Малатині у домі свого шваґра о. Михайлишина. В той день довколичні священики помагали сповідати людей. Коло години 4.30 по полудні був підвечірок і короткий півгодинний відпочинок для священиків-сповідників. Коли після підвечірку священики повернулися до церкви, щоб продовжувати сповідь, о. декан залишився на приходстві, заявивши, що зле чується. По короткому часі впав лицем на стіл. Присутня при тім молода їмость з родини П'ясецьких крикнула: „Ах, він умирає!" На ці слова о. декан підніс голову і сказав чітко: „Ні, я не вмираю" — знову похилив голову і умер . . .

Похорон був величавий і до глибини серця зворушливий. Бо це помер той, що на цьому приходстві у Вишенці Великій народився, що поніс тут трагічну втрату — свою молоденьку дружину, що тридцять три роки прожив як ревний і взірцевий священик, як ідеаліст, як патріот, як вірний робітник у виниці Христовій. Тепер залишив він своє приходство і спочив у домовині в тій же церкві, що її збудував великими зусиллями на славу Божу.

Всю ніч церква була повна народу.

Після урочистої похоронної відправи священики на своїх раменах тричі обнесли домовину з останками о. Омеляна довкруги церкви, співаючи приписану пісню: „Благословен єси Господи, научи нас оправданієм Твоїм . . ." Після цього похоронний похід відійшов на цвинтар і зупинився біля відкритої могили, що була викопана поруч могили його дружини.

Тут і виконано останнє доручення о. декана Радзикевича. Молодий тоді ще о. Николай став над могилою і тремтячим зі зворушення голосом почав надгробну проповідь, таки зразу зазначуючи, що це — виконання останнього доручення блаженної пам'яті о. декана Омеляна. Трудно сьогодні пригадати зміст цієї проповіді, але ще живі учасники похорону і досі пам'ятають, що справила вона велике враження на сотнях присутніх людей. Пролунала ще остання панахида і, змішуючись з голосом дзвонів і плачем присутніх, прозвучала зворушливо пісня: „Вічная память" . . .

Ще того самого року почалася війна.

Церкву у Вишенці Великій розбили большевики гарматами, не в час бою, а доцільно, в час першої інвазії, коли створили там „полігон". Усіх людей із села виселили, а всі хати і будинки попалили. Але духа пароха і декана Вишенки Великої не змогли виселити. Розказували люди, що, переїжджаючи попри зруйновану церкву, чули голос отця декана, як співав: „Пресвятая Богородице, спаси нас!". Під час німецької окупації надруковано у „Львівських Вістях" про появу бл. пам. отця декана Радзикевича в руїнах церкви. Там докладно описано, як большевицькі мародери увійшли до церкви, щоб щось із залишеного церковного добра пограбувати. Тоді вийшов до них із захристії о. декан Радзикевич, одягнений у всі священичі ризи, і голосно крикнув: „Геть з Божого дому!" Смертельно перестрашені мародери втекли, оповідаючи стрічним людям, що священик вийшов із землі і прогнав їх з церкви . . .

(Кінець)

БАГРЯНИЙ ВЕЧІР ДОГОРІВ . . .

Багряний вечір догорів,
І попіл падає на місто.
Переливається намисто
Понаддніпрянських ліхтарів.
По шумі денних голосів
На серці тихо, сумно, чисто.

Ніч, лямпа, роздум, самота,
Сніги паперу ще німого.
Спокійна творчости тривога.
В мовчанні замкнені уста.
Ледь-ледь окреслена мета
Знов серце манить у дорогу.

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ
Січень, 1964 р.

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши задресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає,

Роман Голіят

Примітивний маляр з Криниці — Никифор

На сторінках „Свободи" вже були 4 статті про „примітивного маляра з Криниці", українського роду — Никифора Криницького. Хочу тут додати найновіші відомості.

Никифор Криницький живе на державні кошти, не зважаючи на те, що в нього великі ощадності. На тамошні відносини його уважають за „капіталіста". Никифор є популярним не лише в Польщі, але й в Західній Европі, де він здобув нагороду в Парижі і Римі. Режимовий уряд Польщі віддав до його диспозиції віллю в Криниці, в якій він мешкає. Разом з ним живе його опікун.

Никифор має до диспозиції телевізор, два радія, телефон і все інше „модерне" хатнє устаткування. Минулого року вліті, він їздив в асисті свого опікуна до Болгарії, де мав нагоду запізнатися з новими об'єктами до малювання. Одна з причин, що уряд приділив Никифорові опікуна, є мабуть та, що він неграмотний, глухий, та що стан його здоров'я дуже поганий.

Маркантне в цього примітива те, що він й посьогодні любить ходити на „жебри". На грудях тримає дощинку з написом, що він нещасний каліка, глухий, і що просить прохожих про допомогу. Не любить жінок. Один із знайомих автора цих рядків, побуваючи в Криниці, відвідав Никифора. Коли запитав Никифора, чи поїде до Америки, то почув неґативну відповідь, бо Никифор боїться, щоб не втопився. В його уяві корабель — це нечиста сила.

Подаю уривки листа свого знайомого, який нещодавно відвідав Никифора: „Никифор говорить уломно. Він чує, якщо до нього говориться. Щодня він виходить із свого помешкання та проходжується променадою, вздовж якої відпочиває багато людей на лавках. Він іде просити милостині. Підходить він до одної з лавок, на котрій сидить 3 до 4-ри особи, кланяється, помацається за капелюх і показує свою табличку, на якій намальована церква і напис: „Бідний сирота, маляр — просить людей допомогти дрібними датками і закупом нарисованого образка". Якщо він дістане кілька золотих милостині, тоді глибоко вклониться і здійме капелюх, якщо йому не дадуть нічого, або лише

Маляр Никифор
(Фото з 1964-го року)

кілька сотиків, то він навіть не подякує. Прийшовши до робітні, якщо принесе мало назбираних грошей, то сердиться й гукає, що всі вони „дзя-я-я-ди". Як збере більше грошей, ховає їх до свого бюрка, опісля відносить до почтової каси ощадности (ПКО).

Никифор є феноменом в запам'ятуванні й спостеріганні. Часто його возять в різні місцевості. Він потрафить відобразити детально все те, що бачив навіть рік тому. Ніколи не малює того самого об'єкту двічі. Він хворий на легені, сильно кашляє і має біля себе малу коробочку, в яку харкає й плює. Дуже нещасно виглядає. Є дуже побожний. Має в що вбратися, але любить ходити вбого. Моя жінка приступила до нього на його подвір'ї й почала з ним розмовляти про закуп його образів, та він від неї втік, не хотів з нею розмовляти. Як я приніс: сиру, тісточок і пива, тоді він удобрухався і можна було приступити до купівлі.

Никифор має гарно умебльоване мешкання (тапчан, на якому не спить, тільки біля нього, телевізор, два радія, стіл та інші меблі. Обіди приносить йому кельнер. люди присилають йому гарний папір і просять його, щоб їм щось намалював. Він відповідає на каждий 10-ий лист. Никифорові тепер 70 років".

Навів я оті речення з листа свого знайомого, щоб доповнити зміст попередніх статтей в „Свободі" про маляра примітива — Никифора.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт Тамари Лихолай в Ню Йорку

По приїзді з Арґентини виступила вперше 27-го лютого ц.р. в залі УВАН з Вечором української пісні ліричне сопрано Тамара Лихолай. В програмі було дещо і з побажаної новости для Ню Йорку, а саме переконлива пісня М. Дремлюги „О, горе, горе" та настроєва А. Гнатишина „Думка". В програмі були ще речі: Лисенка, Людкевича, Степового, Вахнянина, Артемовського, Лятошинського, Заремби, Весоловського і ін..

Виконання програми перевищало її склад. Бо хоч можна погодитись у програмі на Заремби „Хусточко моя", то речі легкого жанру (Кос-Анатольського, Брусіловського і ін.) ніяк не підходять до поважної програми з іменами Лисенка і С. Людкевича. Ті пісеньки можна б заспівати на такому вечері, як наддаток. Зрештою не всі з них були путящі навіть і для цього.

Поминаючи ще й інші менші недомагання зложення програми (брак імен поетів при заголовках пісень, коротковатість самої програми, непозначення пісень, котрі народні), треба з приємністю ствердити, що спів Т. Лихолай зробив і залишив по собі симпатичне і гарне враження. Голос її приємної краски, найсвобідніший у середині, певний до верхів тих пісень, що вона собі їх вибрала, і досить звучний ще в долині. Не було в неї драматичного патосу чи вульканічного темпераменту, але була щирість почування та безпосередність, пронизана повсякчасним ліризмом. Спів її був без дешевих ефектів і без поверховности. Все, що вона співає — виконує з переконанням і смаком. Вона вміє співати цілі довгі фрази в піяно, чого не багато співачок потрапить. Де-не-де в піянах попались незначні й незамітні майже недотягнення, та це буде наслідком того від'смного впливу, що його має тутешня зима на її голос (і на неї співачка таки ремствує) — особливо по довгих літах життя на півдні.

Щодо окремих пісень, можна сказати, що дещо блідо випала Лисенкова: „Садок вишневий" (темпа верва). Та це буває у першій пісні концерту, що в ній приходять: акліматизація, розспівання та зіграння із фортепіяном. Найкращою в першій частині вийшла повна серця Степового із „Зів'ялого листа" Франка: „Розвійтеся з вітром". В другій: пісня Дремлюги і народна в обробці — дуже вдалій — Лятошинського: „Ой, у полі тихий вітер віє", де в інтерпретації були навіть познаки драматизму. І ще заспівана на „біс" Січинського: „Дума про Ничая" з найзамітнішим крещендо.

Фортепіяновий дострій був у досвідчених руках І. Соневицького, що навіть у такому короткому часі приготування вийшов переможно із музичного завдання.

Хоч концерт був рекламований коротко, та проте і з тою рекламою можна було очікувати далеко більше публіки. А скільки такий вечір дає душевного піднесення, тонких переживань і мистецької насолоди!

Теодор Терен-Юськів

Школа на шляху піднесення навчання

Поточний, 1964 - 65, навчальний рік, парафіяльної школи українознавства при катедральній У.П.Церкві св. Князя Володимира в Філядельфії, відзначається творчим піднесенням діяльности. Завдяки наполегливим стараниям настоятеля церкви о. прот. Стефана Біляка, та при допомозі парафіяльної управи, розпочато навчання в трьох групах суботньої школи українознавства і в недільній школі релігії. Крім того, організовано при школі дитячу хорову групу, й групу народніх танців. Навчання співу провадить диригент церковного хору п. Куриленко, а навчання народніх танців ведуть: панна Ріта Никиш та панна Ірина Біляк. Обидві школи відвідує найактивніша молодь нашої парафії. Школа стала тим основним центром нашої парафії, довкола якого зосереджується активність і творча ініціятива молоді. Шкільна діяльність збігається з одночасним піднесенням свідомости батьків і взагалі парафіян Церкви. Українська школа лучить нашу молодь з українською культурою, звичаями, і цим самим збереже її духово для української нації. Одночасно треба зазначити й ті об'єктивні, так би мовити, не непереборні причини, що стримують розгортання шкільної і громадської праці нашої парафії. Такими перешкодами є: Брак відповідних приміщень, несприятливе оточення і значне віддалення церкви від найбільшого скупчення наших парафіян. Ці перешкоди мають бути усунуті в наступному 1965 - 1966 навчальному році, з побудовою нової церкви.

Відсутність батьківського комітету при школі є також перешкодою. Коли всі члени парафії відгукнуться негайно своєю жертвенністю на заклик парафіяльного уряду в справі створення необхідного фонду для побудови нової церкви, що відповідала б сучасним вимогам нашої парафіяльної громади, та створять батьківський комітет при школі, то це буде запорукою успіхів в життю парафії, та наглядним доказом нашої зрілости як національної спільноти.

В переповненій залі Українського Клюбу на Джермен-тав евеню ч. 1938 в північній Філядельфії відбулася в неділю 14 лютого вдала дитяча імпреза-концерт. В широкому ансамблі чергувались виступи молодих виконавців, зливаючись в одне ціле. В програмі виступали: Ліза Гравер, Донна Карбіник, Світлана Мельник, Карен Зенюк, Іван Шандрук, Надя Мельник, Юрій Трипупенко, Лариса Кривуша, Ольга і Марлен Сорока, Марія Шандрук, Павлина і Барбара Подгурські, Петро Конфіяльної громади, та створять на Карбівник, Світлана Мель-Грищишин, Лин Ковчак, Лин Савчук, Стефанія і брат Курман, Деббі Мельник, Тарас Сорока, як теж Ліля Мельник І. М. Кончак, Христя і Михайлина Курман. Милою несподіванкою на закінчення концерту було виконання групових народніх танців. Треба відмітити справедливо, що успіх ілпрези завдячує також, рухливому і кмітливому конферансьє п. М. Курманові, який обдаровував всіх виконавців і організаторів концерту влучними дотепами.

М. Тимчук

Концерт на добру ціль

Під кінець тижня, в День Подяки в 1964 р., — радіо, телевізія і часописи подали вістку про грабунковий влом в Менор — Джуніор Коледжі — на Факс — Чейсі, Дженкінтавн, Па.

З цього приводу багато людей виявило своє співчуття Сестрам Василіянкам. Насправді заподіяна шкода викликала нервовий шок.

Пошкоджено двері до реґістратури і урядових кімнат бюр, знищено устаткування двох кабінетів так, що направити їх неможливо, вкрадено машини до писання і ручний годинник, що його купили студентки Менор Джніор Коледжу для сироти хлопця, що тепер відбуває військову службу.

Крадіж значної суми грошей, частинно зі шкільного фонду — а решту-власність студенток — була найбільшим нещастям, особливо для деяких студенток.

З огляду на прибільшення населення, після Другої Світової Війни, Сестри Василіянки передбачили потребу поширення школи, з метою забезпечити освіту для нашої молоді. Це випадало на той час, коли Сестри Василіянки заснували Менор Джуніор Коледж під проводом Матері М. Йосафати і добрих Сестер, що їй помогли. Засновано перший католицький коледж візантійського обряду — для дівчат в ЗДА. Школа добилася високого шкільного ступеня і пошани з боку молодих студенток, та їхніх батьків.

До Коледжу записувалися дівчата з різних країн світу; з Німеччини, Канади, Порто-Ріко, Тайленду, Японії, і т. п. Понад 90 відсотків дівчат Манор Джуніор Коледжу — це студентки римо-католицького віровизнання.

Грабунковий влом був важким ударом. Треба зазначити, що злодії намагалися вломитися до шкільного склепу — під час свят Рождества Христового, коли школа була закрита і нікого не було в будинку. Злодіям дальший грабунок не вдався.

Панна Мальвіна Лешок концертова піяністка, відома в музичному світі, осяяна успіхами в Лондоні, Ню Йорку і Філядельфії, дізналася про витворену ситуацію у Сестер Василіянок. Як юначка в Шамокін, Па., вона чула багато про добрі діла Сестер Василіянок і про те, що Сестри виховують молодь і опікуються сиротами. Панна Мальвіна Лешок не належить до цього роду людей, що тільки читають про людські нещастя, а не поспішають з допомогою.

Коли П. М. Лешок дізналася про перший грабунковий влом, вона негайно сконтактувалася зі Сестрами з Менор Джуніор Коледжу і запропонувала свою допомогу. Вона вирішила вчинити те, що є в її силах, щоб допомогти в будь-який спосіб.

У неділю по полудні, 14 березня п. Мальвіна Лешок виступить із своїм мистецьким концертом, щоб здобути фонди і в цей спосіб, бодай частинно надолужити ці втрати, що їх понесли Сестри внаслідок влому.

Стипендії для українських студентів

200 українських студентів скінчили університетські студії завдяки стипендії, яка існує в Еспанії зокрема для слов'янських, в тому і українських студентів.

Стипендії існують 18 років, але цього року з неї користають лиш чотири українці з Америки, Арґентини, Англії і Канади.

Трагедія другої світової війни і масова еміграція молоді зі Східньої і Середньої Европи була причиною організації стипендії. Еспанські католицькі діячі та духовенство хотіли хоч трохи зменшити цю трагедію і в 1947 році під проводом теперішнього архиєпископа Мадриду Кир Казиміра Мярсільо, створили Католицьку організацію для Допомоги Університетським Студентам.

Ця організація з фінансовою допомогою від Католицької Церкви, Релігійних організацій, Уряду та Американської Католицької Конференції збудували шестиповерхову Колеґію св. Якова, де стипендисти живуть від 1948 року.

Від самого початку Колеґія стала українським центром в Еспанії. Зараз після війни до Колеґії на стипендію приїхали українські дивізійники.

Вули роки коли українська група була найбільша і нараховувал 50 студентів. Спочатку громадське життя було зорганізоване при студентській клюбі „Обнова". Було тоді активне громадське життя і по різних частинах Еспанії відбувалися концерти з українськими піснями і танками.

Старанням Студ. Громади створено в Мадриді українську Радіопрограму, яка донині надає авдиції на Україну.

Українські і слов'янські стипендисти, головно ті, що приїжджають зпоза Европи, в цім оточенню часто переживають національне відродження.

Національні групи є малі і спочатку стипендисти мусять їх триматися задля мови, а потім поволі націнальна свідомість відроджується, бо немає тут асиміляційного оточення.

Колеґія св. Якова є також центром українського релігійного життя в Еспанії. Майже від самого початку існування Колеґії в каплиці на другім поверсі відправляється щоденна Служба Божа в українськім обряді. Спочатку відправляв Службу Божу, тепер вже старенький і хворий отець Мурсільо, а останніх 15 років її відправляє о. Веніто Сеґундо. Обидва є еспанськими священиками, висвяченими у східнім обряді.

Стипендію дають не тільки католикам, але всім християнам, і поміж українськими стипендистами були і тепер є православні, які беруть участь в цих відправах.

Випускники Колеґії св. Якова є тепер розкинені по цілім світі. Більші скупчення українських ґрадуантів є в Америці і Канаді. Хоч багато з них поженилося з еспанками, в Еспанії залишилося їх менше ніж десять. Вільшість їх студіювало медицину або інженерію, хоч і були такі, які студіювали філософію, економіку, політику, історію, малярство і музику.

Щодо знання еспанської мови то директор Колеґії д-р Цієкир відмітив, що українці є переважно дуже здібні в справах мови, і навіть ті, що не знають ані слова при приїзді, то переважно за 6 місяців настільки еспанську мову можуть опанувати, що можуть розуміти і користати з викладів в університеті.

Стипендію можуть дістати всі українці католики чи православні замешкані денебудь в світі. Стипендія покриває повний харч і мешкання і оплачує кошт впису до університету. Стипендисти живуть і харчуються в Колеґії, грошей готівкою не дістають. Також існує половинна стипендія, в якій студент оплачує половину кошту. Є в Колеґії також студенти без стипендії, які самі фінансують науку і прожиток. Харч і мешкання в Колеґії кує приблизно 45 американських долярів місячно. Оплата за цілий рік за науку в університеті виходить на яких 50 до 100 долярів, залежно від факультету.

Щоб дістати стипендію, кандидат мусить мати насамперед кваліфікації до вступу на університет, в державі звідки він походить. Також можуть дістати стипендію студенти, які вже покінчили університетські студії і хочуть спеціялізуватися або робити докторат.

Від всіх кандидатів вимагається рекомендація про моральність характеру і доказ про економічне запотребовання.

В Еспанії шкільний рік починається в жовтні, кандидати на стипендії повинні почати старання вже тепер. Найлегше дістати інформації про університети в Еспанії через Еспанський Консулят.

Про інші інформації і по аплікаційний формуляр можна писати, навіть по українськи, до:

Director del Colegio Mayor Santiago Apostol, Donoso Cortes 63, Madrid 15, Espana.

Юра Гаврилишин

Українське Історичне Товариство

ВИБІР УПРАВИ
(Комунікат)

В листопаді 1964-го року оформилася Ініціятивна Група Українського Історичного Товариства. З днем 1-го березня ц. р. постало Українське Історичне Товариство в висліді листовного референдуму 45 членів основників. Управу Товариства на час чотирьох років (1965-1969) вибрано у слідуючому складі: голова проф. д-р Олександер Оглоблин (ЗДА), заступник голови — проф. д-р Наталія Полонська - Василенко (Німеччина), секретар і скарбник — доц. д-р Любомир Винар (ЗДА).

Члени Управи: д-р Олександер Домбровський (ЗДА), проф. д-р Ігор Каменецький (ЗДА), проф. Василь Дубровський (ЗДА), проф. д-р Володимир Кисілевський (Канада), д-р Роман Климкевич (ЗДА), проф. д-р о. Іриней Назарко (Італія), проф. д-р Ярослав Пастернак (Канада), проф. д-р Микола Чубатий (ЗДА), Контрольна Комісія: голова проф. д-р Ілля Витанович (ЗДА); члени: проф. Михайло Ждан (ЗДА), інж. Лев Биковський (ЗДА).

Українське Історичне Товариство ставить перед собою такі завдання: 1. Об'єднувати істориків, дослідників допоміжних історичних наук, а також активних прихильників української історичної науки.

2. Пильнувати і боронити інтереси вільної української історичної науки та її кращі традиції.

3. Нотувати й виправляти фальшиві і тенденційні інтерпретації історії України в історичних працях СРСР і у вільному світі.

4. Видавати історичний журнал „Український Історик" і допомагати у виданню монографічних праць з історії України і Східньої Європи.

5. Сприяти виявленню, реєструванню й вивченню джерельних матеріялів до історії України в закордонних архівах і бібліотеках.

6. Співпрацювати з українськими науковими установами у вільному світі і налагоджувати зв'язки з чужинецькими історичними товариствами.

Членський річний внесок виносить 10 дол. і включає передплату „Українського Історика". Ією дорогою звертаємося до істориків і прихильників української історичної науки з закликом стати членами Українського Історичного Товариства. Спільними силами зможемо причинитися до розбудови української вільної історичної науки і тим самим виконати свій обов'язок перед українською й світовою наукою і перед українським народом.

Ділове листування просимо слати на адресу секретаря Товариства:

Dr. Lubomyr Wynar
634 Highland Ave.
Boulder, Colorado
USA

Концерт Галини Андреадіс і хору „Дніпро" в Клівленді

6-го грудня 1964 в Клівленді відбувся концерт Галини Андреадіс і хору „Дніпро", чистий прибуток з якого був призначений на „Наукове Товариство ім. Шевченка з ЗДА.

Цей шляхетний акт сам по собі заслуговує на увагу, похвалу й подяку всім учасникам і виконавцям концерту. Про тріюмфальний успіх на цій імпрезі артистки Галини Андреадіс, що вже промостила собі шлях в широкий мистецький світ, багато не будемо говорити, бо оцінку її співу дали вже фахівці співочого мистецтва, і українські і чужинецькі. Ми з насолодою ловили кожне слово і звук, що вилітали з її уст, бо її вимова така милозвучна, така чарівна, що вона відразу поставила перед наші очі ніким неперевершену, як виконавцю української народної пісні, покійну Оксану Петрусенко.

Виконання хором „Дніпро" Стеценкової „Кантати, Шевченкові", „Пряді" Леонтовича та співу хором „Гандзі" на нашу думку не було правильним. Решта програми — „Кавказ" (Людкевича), „Вівці мої, вівці" (Гришина", „На вулиці" (Кропивницького-Кошиця), „Коваль" (Гайворонського), „Не забудь юних днів" (Верьовки) і „Туман хвилями лягає" (Лисенка) були виконані добре, а остання точка навіть дуже добре, якщо порівнювати з виконанням цієї перлини творчости Лисенка на минулорічному концерті пам'яті Батька української музики. На цей раз диригент п. Е. Садовський витримав увесь твір в належному темпі, довів до слухачів найтонші нюанси пісні у хвилях туману, що почав лягати на землю, та безжурний спів і веселість молоді в травневу ніч благодатньої української землі.

Сюрпризом було для нас також виконання музичного супроводу для хору молодою піяністкою Мартусею Савчак, що сміло, упевнено й без напруження, і навіть, мусимо сказати, що бездоганно виконала найскладнішу частину Престо з „Туман хвилями лягає". З радістю відмічаємо це тому, що наша молодь росте, вона живе українським життям, хоче ним жити і дихати. Факт, що в складі хору „Дніпро" понад 60% становить молодь, яка родилася на чужині, треба тільки привітати.

Поль Половецький

ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ

(4)

ПРО БОГОПОЧИТАННЯ

19. Установлювання, переношування або скреслювання святочних днів, спільних для Східніх всіх Церков, на майбутнє належатиме одиноко до Вселенського Собору або до Апостольського Престолу. Натомість установлення, перенесення або знесення святочних днів для поодиноких Церков, належить, попри Апостольський Престол, до патріярхальних або архиєпископських Синодів, однак із збереженням належних зглядів на цілу країну і на інші поодинокі Церкви.

20. Доки не дійдеться поміж усіми християнами до побажаного узгіднення відносно одинокого дня, в якому всі святкували б Пасху, поручається в межичасі Патріярхам або Найвищим місцевим Властям, щоб для підтримання єдности між християнами, що живуть у тій самій країні чи державі, однодушною згодою та по нараді із тими, що є зацікавлені, дійшли до узгіднення про святкування Пасхи в ту саму неділю.

21. Поодинокі вірні, що перебувають поза країною чи територією власного обряду, відносно заповіді про освячені часи, можуть вповні пристосуватися до приписів обов'язуючих в тому місці, де вони перебувають. В родинах мішаного обряду вільно заховувати ту заповідь по приписам одного й того самого обряду.

22. Східній клир і монахи нехай відправляють Богослужби (церковне правило) по приписам своїх уставів, згідно з традиціями. Ті Богослужби (церковного правила) від давніших часів були у великій пошані у всіх Східніх Церквах. Також і вірні, наслідуючи приклади своїх предків, нехай по змозі беруть участь в цих Богослужбах.

23. До Патріярха разом із Синодом або до Вищої Влади разом із Радою ієрархів кожної Церкви належить право управильняти вживання мов у священних літургічних діях, як також право, за повідомленням Апостольського Престолу, потверджувати переклади текстів на народну мову.

ПРО ВІДНОСИНИ ДО БРАТІВ ВІДДІЛЕНИХ ЦЕРКОВ

24. До Східніх Церков, об'єднаних з Римським Апостольським Престолом, належить особливе завдання причинятись до з'єднання всіх християн, особливо східніх, на засадах декрету цього Священного Собору „Про екуменізм", перш усього молитвами, зразковим життям, релігійною вірністю для давніх східніх традицій, взаємним і кращим пізнанням, співпрацею і братнім доцінюванням справ і осіб.

25. Від тих східніх відділених християн, що під впливом ласки Святого Духа приходять до католицької єдности, нехай не вимагається більше як цього вимагає простеньке визнання католицької віри. А що в них є збережене повноважне Священство, ті східні клирики, що приходять до католицької єдности, мають право виконувати дійства свого чину по вказівках, виданих належною владою.

Філядельфійська Округа УНСоюзу...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

добра. Великий уділ в минулорічному змаганні за розбудову УНСоюзу і українсько-американської громади мала філядельфійська громада, яка зорганізувала кругло сімсот нових членів, збільшивши кількість своїх членів до майже 7 тисяч осіб. Промовець підмітив особливу заслугу в цьому голови округи С. Гавриша, активности якого завдячує округа утворення нових відділів на її терені, в Редінгу, і Кемдені та інших, які є в підготові. Після доповіді відбулася дискусія, в якій взяли участь проф. В. Басюк, інсп. О. Бакай, С. Слободян, інж. І. Скіра, І. Ракочий, Столяр, П. Щерба, Е. Воловняк, В. Новак і мгр. І. Бодревич.

Після ділової частини зборів відбулося частинне вручення ювілейних відзнак для заслужених союзових діячів та плякети для самої Округи. На вступі привітав збори гол. предсідник УНС, Йосип Лисогір, який прибув до Філядельфії з Трентону, де брав участь в посвяченні площі під будову катедри Української Православної Церкви в ЗДА.

Він склав признання і гратуляції Окрузі та всім її діячам, які причинилися до взірцевого виконання свого ювілейного зобов'язання відносно до УНСоюзу. Промовляла ще головна радна Олена Штогрин і головний радний, а водночас першун між усіми союзовими організаторами в 1964 році, Іван Одежинський. Голова округи С. Гавриш і гол. секретар Я. Падох роздали ювілейні відзнаки переможцям ювілейної кампанії. Золоті відзнаки одержали Іван Одежинський, який здобув імпонуюче число 192 нових членів, Степан Гавриш, що здобув 133 та інсп. Осип Бакай, який, не зважаючи на вік і незадовільний стан здоров'я, придбав УНСоюзові 52 ювілейних членів. Три діячі одержали срібну відзнаку: Петро Тарнавський (30 членів), гол. радна Олена Штогрин (29) та Осип Хома (25). 17 організаторів здобули бронзову відзнаку за придбання від 10 до 25 членів: Петро Щерба, Микола Сеник, Омелян Барилка, Степан Филик, Теодор Бак-Бойчук, Грогорій Тимчій, Федір Петрик, Семен Лупацій, Іван Даньківський, Ярослав Щербак, Роман Карбівник, Степан Івасечко, Іван Грибовський, Василь Новак, Михайло Мартиненко, Михайло Карпин і інж. Тихон Тещук. Крім відзнак, П. Тарнавський, О. Штогрин і О. Хома одержали почесні плякети членів Клюбу Заслужених Союзовців, до яких належать особливо заслужені союзові діячі, а Округа одержала гарну плякету за те, що здобула, з-поміж трьох, дві перемоги в минулорічних змаганнях, а саме за найкраще виконання своєї квоти членів (перевищила майже на 20% призначену квоту) та найбільше число місцевих союзових активних організаторів. Ця округа визначилася ще під одним оглядом: на її терені, поміж всіми 37 Відділами не було ані одного, який не придбав би бодай скромне число нових членів. „Якщо б всі округи так працювали, як в минулому році працювала округа з осідком у Філядельфії, тоді УНСоюз щороку здобував би 10,000 нових членів і впродовж двох років досягнув би сотню тисяч членів", сказав у свому заключному слові д-р Я. Падох. На всі відділи тої округи припало пересічно по 20 нових членів в минулому році. Закриваючи збори й запрошуючи приявних на гостину, С. Гавриш склав заяву, що цей рік буде в його окрузі не гірший минулого, що знову в окрузі не буде ні одного Відділу без приросту членів, що на відділ пересічно припаде бодай 25 нових членів, що округа буде докладати старань, щоб не було ані одного діяча, який не придбав би в 1965 бодай 10 членів й що не було б ні одного конвенційного делегата, який не прибув би на конвенцію з ювілейною відзнакою УНСоюзу.

Філядельфійська округа, яка об'єднує тільки кругло 8% всього союзового членства, здобула в минулорічній кампанії 23 почесні відзнаки, тобто кругло 16% на всіх 143 відзначених організаторів. Її працьовитість і віддання УНСоюзові засвідчила кінцева несподіванка, яку округа, під проводом свого голови, влаштувала представникові Екзекутиви: приявні делеґати Відділів, з нагоди зборів, придбали й передали гол. секретареві 50 аплікацій нових членів, що заокруглило цьогорічний, тримісячний здобуток округи до імпозантного числа 200 нових членів!

Нова Станиця ПАБНА у Вашинґтоні, Д. К.

20-го січня в приміщенні Джорджтавнського університету засновано нову станицю Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів в Америці — ПАБНА.

Збори відкрив заступник голови міжнаціонального ПАБНА п. М. Данкевич та попросив до ділової Президії д-ра М. Кушніра на голову та п. Т. Царика на секретаря.

Д-р Н. Процик, президент ПАБНА, виголосив доповідь, в якій вказав на вагу існування станиці —ПАБНА в столиці вільного світу та можливість особистих зв'язків з представниками вільних народів. Співпраця поневолених Москвою народів, їхнього підпілля і політичних визвольних організацій на еміґрації з вільними потугами дадуть перемогу над спільним ворогом.

Визнання наших ідей і наших —визвольних концепцій збоку Заходу і здобуття політичної, моральної і матеріяльної підтримки для воюючих Батьківщин, співпраця спільного фронту з вільними народами і узгіднення плянів спільної дії в боротьбі проти московсько - большевицького імперіялізму дадуть розв'язку у противоріччі нуклеарної війни.

Завданням ПАБНА є безперервно пропаґувати зрозуміння такої альтернативи: або цивільний світ знайде спільну мову, щоб шляхом взаємної підтримки здобути перемогу, або він, згубившись в пустих фразах угодівства —та мирної коекзистенції і „культурної виміни", буде знищений.

ПАБНА закликає вільні народи до хрестоносного —походу проти безбожницького комунізму, на чолі якого стоїть загарбницька большевицька Росія. Мир і свобода, добробут і безпека, не можуть запанувати —в світі, як довго московсько - большевицький імперіялізм не буде переможений і знищений.

Після доповіді вив'язалася жвава дискусія, в якій дискутанти порушили ряд проблем, пов'язаних із діяльністю ПАБНА у Вашинґтоні. У висліді нарад створено станицю, яку очолив п. М. Данкевич.

Т. Ц.

Короткі вісті

● **У Південному В'єтнамі** діє так званий регабілітаційний центр для комуністичних партизанів, які перейшли на сторону державного війська чи зголосилися добровільно до південнов'єтнамських державних властей. У цьому центрі, який ґарантує амнестію таким колишнім зрадникам, перевіряються їх та перевишколюються в різних практичних фахах з приділюванням їм праці.

● **У Москві відкрили** були 25 лютого ц. р. виставку західнього малярства з образів, що їх привезли туди з різних музеїв на території СССР. Між ними був образ голляндського мистця з 16 сторіччя Франца Гальса „Святий Лука", вивезений до Москви з Одеського музею. Невідомий злодій вирізав образ з рам і вкрав його.

● **У Відні засудили** на 10 років в'язниці 40-річну Фредерику Завнер, яка призналася, що тричі пробувала вбити свого 65-літнього чоловіка чи-то отрутою чи, при допомозі двоїх спільників, залізним ломом. З усіх 3-ох замахів на його життя — Йоган Завнер — завдяки своєму кріпкому організмові та швидкій шпитальній допомозі — вийшов ціло. Одного спільника впертої злочинниці засудили на досмертну в'язницю, а другу помічницю на 3 роки.

„Жива Газета" в Нюарку, Н. Дж.

Брак Народного Дому чи іншої Централі із залею дається дошкульно відчувати в тих організаціях, які часто дають про себе „знати". До рухливих організацій належить і 28 Відділ Союзу Українок в Нюарку, у проводі якого стоять: п-і Софія Андрушків — голова, п-і Воробець — секретар і культ. освітня референтка, п-і Оксана Сохор-Тарнавська та інші.

31го січня влаштовано „Живу Газету". Мимо поганої погоди шкільна заля при Каплиці була заповнена присутніми, яких притягнули назвиська доповідачок та виставка образів, влаштована п-і Ольгою Соневицькою при участі мистця проф. Малюци.

Вечір був удачний. Після відкриття головою п-і Софією Андрушків, провід вечора спочивав в руках досвідченої культ. - освітньої референтки п-і Оксани Сохор - Тарнавської, що зуміла держати всіх приявних в постійному зацікавленні.

Першою виступила гостя із Філядельфії пі Лідія Бурачинська, редакторка „Нашого Життя", яка представила всю працю журналу, який став душею зорганізованого жіноцтва. Другою доповідачкою була п-і Дарія Ярославська, письменниця, початки творчости якої сягають часів з-перед другої світової війни.

У В-ві „Діла" у Львові вийшла перша її повість „Полин під ногами" а пізніше „Поміж берегами", „В обіймах Мельпомени", „Жінка з таємницею" і ін. Письменниця прочитала „Етюд" з притаманною їй безпретенсійністю та ніжністю, за що публіка нагородила її рясними оплесками. Після неї виступила УСС Ганна Дмитерко - Ратич, яка прочитала свій спомин про те, яким шляхом пішла дівоча патріотична молодь, яка не гірше мужчин орудувала зброєю у визвольних змаганнях 1914 - 1921 рр. Вказаним було б, щоб п-і Дмитерко-Ратич видала осібною книжечкою ці свої спомини, щоб наша дівоча молодь вчувалася в пориви своїх матерей чи тих наших жіночих героїнь, які уміли пов'язати працю в хаті з працею для свого народу.

Пані Ольга Соневицька своїм спомином перенесла нас у далекий Львів, на Святоюрську Гору, де працював наш Святець Митрополит Андрей, якому вона й її подруга Оксана Сохор співали колись Многолітствіє в день іменин Митрополита. Ці спомини витиснули з очей в декого з приявних не одну сльозу.

Закінчив офіційну частину вечора мистець Малюца, характеризуючи малярів і виставлені їх твори на цьому вечері.

Пані Ольга Соневицька навська подякувала всім промовцям то попросила до буфету, що його приготовили членкині Відділу. Приявні провели гарні хвилини, при чому багато образів найшлось вже поза ґалерією п-і Соневицької.

Роман Криштальський

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

КІПРСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ МАКАРІОС ЗАЯВИВ, що ціллю грецьких патріотів на Кіпрі далі є злука острова з Грецією. Водночас головний проурядовий часопис в Атенах жадає переведення плебісциту на Кіпрі, зазначивши, що „коли кіпрський нарід вирішить, що Кіпр має бути проституткою раз в раменах Совєтів то знову Британії, то Греція не має чого турбуватися тим островом".

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" КРИТИКУЄ АМЕРИКУ, що Америка ніби старається не допустити до озброєння Кіпру для його „самооборони". Однак „Правда" промовчує, що йдеться тут насправді про совєтські протилетунські ракети й інші ракети, що їх Совєти перевезли спершу до Єгипту, а відтіль — на Кіпр. Преса подає суперечні вістки про влаштування вже на Кіпрі ракетних баз — із совєтськими ракетами.

ТАРЗАН, ч. 5415 Змагання без переваги!

SNARLING LIKE TWO FIERCE ANIMALS, BOB COOK AND THE STRONG ONE CLASHED!

THEY FOUGHT DESPERATELY, BUT BECAUSE THE MAGIC FLUID GAVE THEM EQUAL MUSCULAR POWER, NEITHER COULD GAIN AN ADVANTAGE!

Гарчачи немов дві дикі тварини, Боб Кук і Могутній зударилися.

Вони змагалися розпучливо, але тому, що магічний плин давав їм однакову силу мускулів, ніхто не міг здискати переваги!